

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА ЕВРОПЕЙСКАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА БЪЛГАРИЯ

Книгата на проф. д-р ик.н. Данаил Данаилов¹ продължава изследванията на сложния и противоречив процес на интегрирането на българската икономика в Европейския съюз. Промените в региона и глобалните предизвикателства обуславят търсенията на автора на такава обществена парадигма, която да отговори на потребностите на страната, смекчавайки обективните негативни влияния на външната среда.

Съдбовният избор на присъединяване към голяма интеграционна общност е направен в условията на противоречивото развитие на региона Югоизточна Европа. Проф. Данаилов съпоставя показатели за икономическото развитие на балканските държави с тези на страните от Централна и Източна Европа, което илюстрира трудния път на промени в националните стопанства. Основен акцент е поставен върху приватизацията и преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ), като са сравнени процесите в балканските държави. Изтъкната е ролята на Русия в енергийната политика на региона, което се отразява и върху цялостния политически процес в Югоизточна Европа, и е подчертано значението на инициативите за приобщаване на Западните Балкани.

Проследен е процесът на присъединяването на България, свързан с редица очаквания, които въпреки изготвените национални документи не съумяват да постигнат стандартите за конкурентоспособност, необходими за успешното членство на страната в ЕС. Наред с това са посочени и редица рискове за стратегически отрасли у нас, както и неблагоприятните оценки на ръководни фактори в Европейската комисия.

На този фон задълбочената оценка на първия програмен период за България (2007-2013 г.) показва успешния старт на страната, който се отличава с високи показатели на БВП и ПЧИ, както и с добра доходност в банковата система. Глобалната финансова криза променя тези тенденции, като влиянието ѝ се търси както във функционирането на икономиката на ЕС, така и в донякъде грешната политика на Съюза, който налага рестриктивни стабилизационни мерки. По такъв начин страните на Балканите стават жертва на политиката на ЕС, което се доказва от последвалата дълга рецесия. За разлика от другите държави в региона България сравнително бързо преодолява негативните ефекти с възстановени външноикономически позиции. Авторът обаче подчертава, че докато финансовата криза се отразява слабо върху националната икономика, то ниските жизнени стандарти у нас са несъвместими с евроинтеграцията.

Интересен аспект на съвременните тенденции в световното стопанство представляват коментиранияте резултати от икономическия форум в Давос през последните години. От една страна, това е задълбочаващото се различие

¹ Данаилов, Д. (2018). Европейската интеграция на България: вчера днес и утре. Дигитализацията е предизвикателство. С.: ИК – УНСС, 264 с.

между труда и капитала, а от друга – четвъртата индустриална революция. Разнопосочните реакции в основните световни икономически центрове се проявяват особено силно под формата на протекционизъм, заемане на нетрадиционни позиции и обръщане на внимание на процесите на дигитализация. Проф. Данаилов анализира реакцията на българската икономика в подобна обстановка, отчитайки не само дигитализацията на банковия и други стопански сектори, но и социалните предизвикателства пред нея. Той подчертава, че съществен принос за адаптацията към тези процеси има финансирането от ЕС през сегашния програмен период и оценките на неговата ефективност, като формулира изводи за състоянието на публичните финанси и насочването на банкови ресурси за дигитализацията на българската икономика.

Важен аспект в монографията е изследването на тенденциите в развитието на българската икономика през сегашния програмен период и по-конкретно – на предизвикателствата, свързани с дигитализацията. Съставена е матрица на зоните на икономически растеж с особен акцент върху външно-икономическите връзки. Сравненията с водещи в икономическо отношение държави показват, че външната среда ще има съществено влияние върху българската икономика. Позициите на балканските държави разкриват възможности за по-висок растеж, но предстоящите трансформации в ЕС са предизвикателство пред присъединяването ни към Евророната. Авторът съпоставя оценки на авторитетни издания за развитието на България с мястото ѝ в световните класации по конкурентоспособност и иновации. Той посочва, че ресурс за постигането на по-добри позиции в света се търси в ПЧИ, но значението им намалява както от гледна точка на тяхното използване, така и за реструктурирането на редица сектори, подробно разгледани в книгата. Това е предпоставка за изграждането на нов бизнес модел в дигитална среда.

Специфичен акцент е поставен върху банковата система в България в условията на четвъртата индустриална революция. Това е ускореното въвеждане на дигитални технологии, които променят характера на традиционното банкиране и разширяват рисковете от непозволено използване на интернет технологиите. Разгледано е значението на дигитализацията за развитието на банковата система, както и резултатите от проверките на стабилността на банките. Авторът изтъква, че в тези условия консолидацията на банките е предпоставка за дигитализацията на системата, като извежда предизвикателствата, свързани с квалификацията на човешкия капитал и неговата мотивация.

Дефинирайки проблемите на българската икономика, повлияни от глобалните процеси и членството в ЕС, книгата на проф. Данаилов отправя своите послания към обществеността в България. Приведените емпирични данни и сравнения са полезни за изследователи, преподаватели и студенти, които да търсят решения за бъдещето.

Проф. д-р Емил Панушев